

ИЗБОРНА ПРОГРАМА

**ЗЕЛЕН
ХУМАН
ГРАД**

104

АНА ПЕТРОВСКА

КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК

119

ДРАГАНА ВЕЛКОВСКА

ЛИСТА НА СОВЕТНИЦИ ЗА ГРАД СКОПЈЕ

ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ 2021

ДА СИ ГО ВРАТИМЕ СКОПЈЕ

АНА ПЕТРОВСКА

КАНДИДАТ ЗА ГРАДОНАЧАЛНИК

104

Почитувани сограѓани,

Граѓанската иницијатива ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД ми ја даде довербата да бидам нивна кандидатка и сега сите заедно имаме можност да го вратиме Скопје на скопјани.

Јас сум Ана Петровска и се кандидирам за градоначалничка на Град Скопје. По професија сум архитект и просторен планер со големо искуство во заштита на животната средина. Сум работела на клучни еколошки проекти, од Првиот еколошки проект во Македонија за заштита на Вардар, преку Националната стратегија за инвестиции во животната средина, сè до Планот за управување со Охридскиот Регион кој е единственото УНЕСКО подрачје во земјава. За идниот развој на Градот Скопје најзначајни се Просторниот план на Македонија, Планот на заштитните зони на изворот Рашче, Генералниот урбанистички план на Скопје од 2002 г. и на првиот Локален еколошки акциски план за Скопје.

На меѓународно ниво бев помошник раководител на работната група за паметни мрежи и енергија во рамките на Платформата за паметни градови (2011-2012, Европска комисија) и раководев со глобалниот проект за подобрување на квалитетот на горивото и електрификација на транспортот за Западен Балкан (2008-2018 година, УНЕП).

Како директорка на Државниот инспекторат за животна средина ги подобрив контролите, го зголемив бројот на надзори, го олеснив пријавувањето на загадување од страна на граѓаните и ја зајакнав соработката со граѓанскиот сектор. Докажав дека сум отпорна на притисоци и никогаш не се откажувам од борба за подобро утре!

Цврсто верувам дека со Вашата доверба и во тесна соработка со Вас, почитувани скопјани, ќе можеме Скопје да го направиме ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД! Да си го вратиме Скопје заедно за да живееме квалитетно и здраво!

Наша највисока заложба е директното вклучување на скопјани во донесувањето одлуки за сите прашања кои ги засегаат, а особено за важни прашања за развојот на градот, планирањето и трошењето на јавните пари

Директната демократија ја овозможуваме преку онлајн платформата МојГрад и одржување дебати и други јавни форуми. Нашиот фокус е на достапноста и квалитетот на услугите на Градот: сите информации и услуги да може да се добијат дигитално и од дома.

Скопје може да стане град со кој ќе се гордееме. Да ги вратиме идентитетот и духот на Скопје и скопјани!

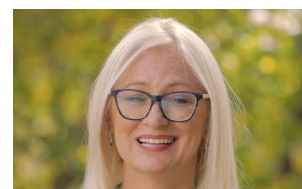
Скопје, октомври 2021

СКОПЈЕ Е ПРЕД ВАЖЕН КРСТОПАТ! ДА ЈА ИЗБЕРЕМЕ ВИСТИНСКАТА НАСОКА!

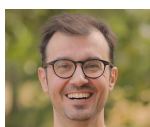
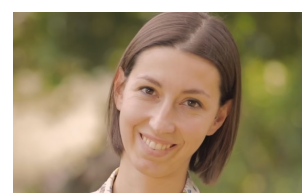
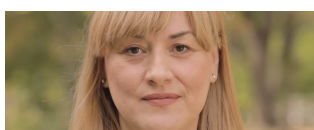
Важно е Скопје да го водат луѓе со потребното образование, искуство и искрена посветеност. Со новиот Генерален урбанистички план (ГУП) за Скопје кој е во изработка, имаме единствена можност да ги заштитиме граѓаните од урбанистичката мафија, да го зазелениме Скопје, да го исчистиме од отпадот, да си ги вратиме јавните простори, да создадеме хумани соседства и да спроведеме одржливи сообраќајни решенија.

Јавното мора да биде заштитено пред да биде предоцна. Да ги заштитиме местата кои имаат потенцијал да станат градски линиски и маалски паркови, градинки, културни центри, пред и тие да се уништат од градење без мерка.

Овој момент и оваа можност нема да се вратат. Затоа, да ги искористиме и да го направиме Скопје зелено и хумано место за живеење!

**ЗЕЛЕН
ХУМАН
ГРАД**

ШТО Е ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД?

ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД (ЗХГ) е неформална коалиција на активистички организации од Скопје, која е основана во 2020 година од Е.Д.Е.Н., Биди Зелен, НаТочак, МојВоздух/AirCare, Анима Мунди, Хумани Градови, Ромалитико, Една Може, Полио Плус, Ајде Македонија, Мама Органа и Меѓаши. Денес во ЗХГ членуваат вкупно 22 организации и активистички групи.

ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД е граѓанска иницијатива што ги обединува активистите и граѓаните преку:

- експертизата на своите членки,
- платформата **МојГрад** за вклучување на граѓаните во работата на Советот на Градот Скопје и
- протестни движења насочени против штетни политички одлуки.

Целта на ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД е суштинска институционална промена за враќање на моќта од политичката и бизнис елита кон граѓаните, и тоа преку: одржлив развој, социјална правда, праведна транзиција, енергетска независност, чиста животна средина, урбана мобилност и заштита на животните.

ВИЗИЈА ЗА СКОПЈЕ

Скопје е паметен, одржлив град, во кој се живее хумано и каде што секој има рамноправен пристап до услугите.

Имаме мрежа на урбано зеленило од паркови, дрвореди и зелени коридори покрај реките. Имаме одржлива урбана мобилност – велосипедската и пешачката инфраструктура се развиени и безбедни, а јавниот транспорт е брз, пристапен и удобен. Инвестираме во енергетска ефикасност и соларна енергија. Обезбедени се услови за максимална селекција, рециклажа и компостирање на отпадот. Создадена е циркуларност – наместо да фрламе, создаваме простори за занаетчиите за поправка на апарати и други отфрлени предмети и за креативците за преработка на стариот мебел. Воведени се програми за заживување на занаетите. Поттикнати се зелени стартапи. Поддржани се малите локални зелени бизниси. Поттикнато е социјално претприемништво со акцент на младите. Напуштените простори се ревитализирани и отворени за млади претприемачи и креативци.

ДОЛЖНОСТ НИ Е ДА ГО ЗАЗЕЛЕНИМЕ СКОПЈЕ!

Го заштитуваме урбаното зеленило, создаваме нови зелени површини и ги ревитализираме и одржуваме сите околни места за одмор и рекреација на Скопјани.

Зеленилото е опишано и заштитено!

Ги прекрива сидовите и покривите на зградите онаму каде што заради профит се исечени сите дрвја и бетонирана е секоја педа земја. Зеленилото мора да завладее и со улиците и паркинг просторите.

Бреговите на реките Вардар, Треска, Лепенец, Серава и Маркова Река мора да се исчистат и да станат нови паркови, зелени коридори и рекреативни зони.

Подигнати се паркови во секое соседство.

Одделени се посебни парцели за зелени урбани градини во секоја населба, каде што граѓаните ќе може да одгледуваат сопствен зеленчук, овошје или цвеќе.

Стоп за градење на Водно и поместување на границата на ГУП-от!

Водно мора да биде позелено и не смее да биде градежна зона!

Не смее да се ризикува лизгање на земјиштето со натамошно градење!

Парк-шумата Гази Баба, Расадник, Француските гробишта, Кале, Аквадуктот, Скупи се простори чие зеленило мора да се заштити.

Кањонот Матка одамна бара повеќе грижа и ние целосно го заштитуваме овој единствен предел со големо значење за биолошката разновидност.

ДА ЈА ЗАПРЕМЕ ДИВАТА УРБАНИЗАЦИЈА!

Не смее да продолжи бетонизацијата и да се гради во зоните што се пренаселени, а ја немаат основната социјална и комунална инфраструктура. Не смее да се дозволи нова станбена изградба во населба која нема доволно капацитет на градинките, доволно зеленило и детски игралишта по глава на жител!

Скопје може да се шири само доколку се обезбедат здрави и еколошки услови во новите населби.

Не смее да се легализираат шупи и гаражи во дворовите, за потоа на нивно место да никнуваат згради!

Издвоени се соседствата во кои се обезбедени сите функции и истите се означуваат како „консолидирани“, односно како зони забранети за нови згради.

ДА ГО НАПРАВИМЕ СООБРАЌАЈОТ ПРОТОЧЕН И БЕЗБЕДЕН!

Достапноста на брз, безбеден и незагадувачки јавен транспорт е императив. Брзиот и ефикасен јавен превоз, широките и проодни тротоари и мрежата на велосипедски патеки и ленти, овозможуваат автомобилите да ги користиме само кога е итно. Возејќи велосипед, тротинет и одејќи пеш ја заштитуваме животната средина и создаваме услови за квалитетен и здрав живот во Скопје.

Јавниот транспорт е ефикасен, брз и достапен во секој дел од градот.

Булеварите се проточни, во населбите сообраќајот е смирен со соодветни инфраструктурни решенија. Сообаќајните решенија се изработени од врвни стручњаци и консултирани со граѓаните. Градот Скопје станува дел од прогресивните градови кои се стремат кон нула жртви во сообраќајот и донесува стратешки документ „Визија Нула“. Граѓаните кои дневно доаѓаат во Скопје имаат можност да се паркираат на влезовите во градот и да користат **локален еколошки јавен превоз** или изнајмени велосипеди.

Не смее да има пречки за движење на луѓето со хендикеп.

Пешаците, велосипедистите и родителите со детски колички мора да бидат безбедни на улиците и тротоарите. Узурпацијата со возила нема да се толерира, урбаната опрема паметно ќе се лоцира, а сите јавни површини ќе бидат пристапни за тркала.

ОТПАДОТ ДА ГО ПРЕТВОРИМЕ ВО ВРЕДНОСТ

Ја користиме вредноста на отпадот што секојдневно го фрламе. Има доволно достапни места за селектирање на отпадот. Од биоразградливиот отпад правиме компост – органско ѓубриво со кое ги ѓубриме урбаните градини што граѓаните ќе ги негуваат во секоја општина.

Грижата за одржувањето на хигиената во градот е императив!

Контејнерите и уличните корпи за отпадоци се достапни, чисти, не се преполнуваат и не пречат во движење на луѓето.

Има доволно локации за одлагање и редовно се собира кабастиот отпад од домаќинствата: стар мебел, шут и слично.

Се стимулираат форми на социјално претприемништво како на пример **работилници за пренамена и реупотреба на мебел и други видови кабаст отпад**, за да се намалат количините на депониран отпад и да се понудат пренаменетите и реупотребени предмети на корисници во социјален ризик.

Го користиме шутот како сировина во градежната индустрија, а она што ќе преостане, го згрижуваме на организиран начин.

ДА ГО ПРОЧИСТИМЕ ВОЗДУХОТ ВО СКОПЈЕ

Воздухот мора да биде чист: да се воведат еколошки горива во загадувачките индустриски капацитети и нивната работа редовно да се контролира, од страна на бројни, стручни и добро опремени инспекциски служби на Градот. Мора да има дежурни служби што се координирани со полицијата и други надлежни инспекторати на национално ниво.

- **Не смее веќе да се гори нафта и екстра лесно гориво во објектите во сопственост на градот!**
- **Бесплатната сончева енергија е максимално искористена, а енергетската ефикасност е зголемена.**
- Оние скопјани што немаат средства да се греат еколошки, добиваат соодветни социјални пакети.
- **Редовното миење на улиците и плоштадите мора повторно да стане практика.**

ДА ГИ ВКЛУЧИМЕ МЛАДИТЕ

Ги вклучуваме младите во донесувањето одлуки за развојот на Скопје. Соработуваме со младински организации и изнаоѓаме решенија за проблемите на младите.

Преку ангажирање и поттикнување на волонтерството кај младите ја подигаме нивната свест за животната средина и посредно влијаеме на свеста на нивните родители.

- Итно пристапуваме кон подобрувањето на условите за времено сместување на младите од други градови што учат во Скопје.
- Младите добиваат повеќе простори за учење и дружење.
- Иницираме ревитализирање на напуштени простори и објекти (индустриски зони и објекти, стоваришта, културни домови, месни заедници) и нивна пренамена за реализација на разни видови на младинско ангажирање и делување.

ДА СЕ ГРИЖИМЕ ЗА МАРГИНАЛИЗИРАНИТЕ И РАНЛИВИ ГРУПИ

Маргинализираните и ранливите групи мора да добијат редовна социјална грижа и целосно да се вклучат во општествениот и културниот живот.

Социјално загрозените лица мора да добијат редовен оброк во градски кујни во секоја општина.

Жените мора да имаат еднаков третман со мажите во сите сфери, за што Градот Скопје мора инвестициите да ги насочи во области што ќе овозможат жените да добијат финансиска независност, како и заштита од дискриминација, семејно и родово базирано насилство.

ДА СЕ ГРИЖИМЕ ЗА БЕЗДОМНИТЕ ЖИВОТНИ

Постојано работиме на намалување на бројот на бездомни животни, сè додека нивното талкање по скопските улици не стане минато.

- Градскиот стационар е во рацете на активистите за заштита на животните.
- Спроведуваме масовна стерилизација и кастрација на бездомните животни.
- Доделуваме субвенции за стерилизација и кастрација на миленици.
- Активистичките организации кои се членки на ЗХГ се ангажираат за сигурно и безбедно вдомување на животните.

СКОПЈЕ Е ПОВТОРНО МОЈГРАД

Ги враќаме вредностите на градскиот простор. Скопјани, граѓаните од другите градови и туристите ги чувствуваат контрастите, мултикултурноста и пределот што го прави овој град посебен.

Скопје може да стане град во кој ги негуваме спомениците на културата, фолклорот, изворната архитектура, наследството од Модерната и другите историски периоди, богатството на растителниот и животинскиот свет.

СЕДУМ ПРИОРИТЕТИ НА **ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД**

Скопје може да биде по мерка на граѓаните доколку ги реализираме нашите седум приоритети:

1. Генерален урбанистички план за зелено и хумано Скопје
2. Отпадот се селектира, рециклира и компостира
3. Скопје со чист воздух
4. Енергетска независност и борба против енергетска сиромаштија
5. Брза, ефикасна и дигитализирана администрација
6. Целосно водоснабдување, одведување и пречистување на отпадните води
7. Скопје без бездомни животни

Сите овие приоритети имаат цел да создадат ГРАД ЗА СИТЕ.

ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД своето дејствување го темели на јасни принципи за вклученост на граѓаните во одлуките, како и за пристапност до услугите на СИТЕ. Градот Скопје мора да одговори на различните потреби на СИТЕ свои граѓани, а особено на ранливите граѓани. Да дејствува во сите сфери, во спрега со професионалци, специјалисти, граѓански организации и граѓани ентузијастички кои го сакаат својот град.

Дел од проблемите на локално ниво не се решливи во рамките на Градот поради поделбата на надлежностите помеѓу Градот Скопје, општините во Градот Скопје и централната власт. Затоа **ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД** за трајно решавање на проблемите се посветува на застапување на потребите на скопјани пред другите институции.

1. ГЕНЕРАЛЕН УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА ЗЕЛЕНО И ХУМАНО СКОПЈЕ

Основни принципи и начела во нашето планирање: социо-економска праведност, рамномерен развој, демократизација на управувањето со просторот како јавен ресурс, партиципативност, климатска отпорност вградена во плановите.

Со новиот Генерален урбанистички план (ГУП) поставуваме рамка за современо и хумано урбанистичко планирање. Ги применуваме препораките од студијата Градови за луѓе и предвидуваме:

- Попишување, заштита и проширување на зелените површини и формирање зелена еколошка мрежа (зелена инфраструктура).
- Воведување хумани стандарди – густина на населеност и процент на изграденост.
- Подобрување на сообраќајната поврзаност, зголемување на ефикасноста на јавниот транспорт, решавање на паркирањето и оформување мрежа на велосипедски ленти и патеки на блиско растојание до сечиј дом и работно место. Планирање според превртената сообраќајна пирамида во која пешачкот е на врвот.
- Стоп за нестручни упади во планирањето, како што се „линиски центри“.
- Формирање соседства (урбани четврти) со сите функции неопходни за квалитетен живот на 15 минути (домување, градинки, училишта, амбуланта, парк, пазар, трговски и комерцијални центри, администрација, спортски терени, игралишта, објекти од областа на културата, урбани градини, компостара, паркови за миленици и слично).
- Решавање на комуналната и друга инфраструктура: водовод, канализација и пречистителна станица, топлификација, локации и центри за собирање и селектирање отпад, рециклажни центри за градежен шут, улици, пазари, озеленти гробишта, јавни зелени површини, сообраќајна сигнализација, објекти за згрижување бездомни животни.

Општите и посебните услови за спроведување на Генералниот урбанистички план кои им задаваат обврски на деталните планови, се **зелени и хумани и со нив спречуваме штетни детални урбанистички планови.**

- Заштита и пренамена на напуштените објекти во повеќенаменски содржини – зеленило, младински и културно-социјални центри.
- Со ГУП-от издвојуваме таканаречени „консолидирани соседства“ што ги содржат сите потребни функции.
- Го ограничуваме ширењето на градот и го утврдуваме статусот на приградските населби што гравитираат кон градските функции.
- Ги штитиме коридорите на реките и потоците со регулациони линии.
- Ги штитиме визурите кон Калето и Аквадуктот со соодветни акти и планови. Високи објекти околу нив не смее да се градат.
- Го преиспитуваме сообраќајниот концепт на градот и планираме поинаква структура на уличните профили од примарната сообраќајна мрежа.
- Интегрирање на урбанистичкото со транспортното планирање. Железничкиот прстен со брзиот јавен превоз функционираат со заеднички станици и во една мрежа.
- Вградување на заклучоците од студии и стратешки документи на Градот во реалните планови и проекти. Стручните документи да не се празно слово хартија, туку да добијат правна и реална тежина.

Планираме визионерски. Со Генералниот урбанистички план предвидуваме рути, отворени локации и план за евакуација на населението. Безбедноста на скопјани е на прво место.

- Еден од врвните приоритети ни е изработка на Планот за заштита и спасување на Градот Скопје од природни непогоди и други несреќи.
- Планирање на зелените простори по принципот “Градови – сунѓери” односно природно – базирани начини на справување со вишокот атмосферски води.

Доекипирањето и осовременувањето на Бригадата за противпожарна заштита на Град Скопје е во нашиот фокус. Обезбедуваме доволен број на пожарникари со современа опрема и овозможуваме услови за редовни вежби. Добрата организација за превенирање на катастрофите спасува животи!

- Го опишуваме градскиот имот, ја прекинуваме неговата приватизација и одговорно управуваме со него со цел социјално поправеден развој на градот.
- Изготвуваме Регистар на државно земјиште и објекти при изработка на новиот ГУП. Правиме географски базирани анализи за потребата од градинки, училишта, зеленило, амбуланти, други социјални инфраструктури, пешачки и велосипедски мрежи, вкрстено со податоците за жители во секоја четврт.

- Планирање базирано на податоци и вредности, а не само на профит.
- Го штитиме државното земјиште со мапирање.
- Црвена линија: Онаму каде што капацитетите на градинките и училиштата не се доволни, онаму каде нема доволно јавен простор и нема можност за нови капацитети во пешачки радиус до домувањето, не смее да се дозволува нова станбена изградба. Планирање во служба на јавниот интерес и граѓаните, наместо инвеститорски урбанизам!
- Укинување на штетните одлуки за регулациски планови кои не го штитат јавниот интерес (спортски центри, паркови, државно земјиште).

Ни треба Скопје кое се развива, но и кое ќе има ПРИНЦИПИ пред моќните лобија.

Сите планови и проекти за развој мора да ги исполнат критериумите за социјална правда и грижа за животната средина и квалитетот на живот. Не смее на сметка на еден инвеститор, цело маало да биде во сенка. Не смее на сметка на еден инвеститор, цело маало да нема градинка или парк. Не смее на сметка на интересот на еден граѓанин, а на штета на друг, да се поместуваат траси на сообраќајници или граница на ГУП.

Стручноста и праведноста треба да бидат одлучувачки.

Градот и општините мора да постават црвени линии преку кои нема да преминуваат со што ќе се обезбедат потребите во сегашноста без да се загрозат потребите на идните генерации или со други зборови: одржлив урбан развој.

ПАРКОВИ ВО СЕКОЕ МААЛО

- Предвидуваме нови линиски паркови долж реките Лепенец, Вардар, Серава, Треска и Маркова Река.
- Го сочувуваме т.н. „Свето тројство“ – Градскиот парк, Расадики и Парк-шумата Гази Баба, бидејќи ја формираат јадровата зелена зона во срцето на градот. Таму не смее да се гради, а неопходно е да се збогатат со функции за привлекување посетители и млади што се рекреираат и спортуваат.
- Со новиот ГУП ја спуштаме границата кон градот за да се оневозможи понатамошно градење на Водно. Новиот ГУП мора да обезбеди дека сите овие важни предели со биолошка разновидност, заштита од поплави, снижување на температурите, близок контакт со природа и рекреација од извонредно значење за скопјани ќе останат заштитени.
- Итно го заштитуваме зеленилото на Водно, Гази Баба, Кале, Скопска Црна Гора, центарот Треска и кањонот Матка. Го осмислуваме и му даваме соодветна функција на зеленилото во состав на Зајчев рид, ги заштитуваме и уредуваме зелените површини и самите локалитети на културата – Скупи, Аквадуктот, Кале.
- Не ги сечеме дрворедите покрај улиците и подигаме нови; блоковското зеленило го прошируваме и одржуваме; сите паркови меѓусебно ги поврзуваме со нови зелени површини и формираме мрежа на урбано зеленило.
- Во деловите на градот кадешто зелените површини и дрвјата се неповратно уништени, ги преуредуваме со зелен партер паркинзите, внесуваме зелени џебови („шिकани“) на улиците и поставуваме вертикално и кровно зеленило.
- Ги ревитализираме и пренаменуваме во јавни простори со богато зеленило: неискористените објекти во комплексот Железара (Гази Баба), Стакларница и Хемтекс (Кисела Вода), Купрум (Ѓорче Петров), месната заедница во Тафталиџе, поранешното индустриско училиште во Автокоманда (после МРТВ), напуштените угостителски објекти во Центар, детското одморалиште „Страхил Андасаров“ во скопското село Љубанци, стовариштето Славија во Кисела Вода, недоизграденото детско одморалиште на Водно, недоизградениот факултет кај ПМФ и други.
- Депонијата „Вардариште“ итно ја затвораме и ја претвораме во континуирана зелена површина покрај Вардар што може да донесе важни еколошки придобивки. До обезбедувањето финансиски средства за затворање и рекултивација на ова еколошко жариште, неопходно е спречување неовластен пристап со оградување и/или видео надзор и редовни патроли за навремено откривање и санкционирање палење кабли, гуми и мебел.

ВОДНО И ПАРК-ШУМАТА ВО ГАЗИ БАБА СЕ ЗЕЛЕНИ И ЗАШТИТЕНИ

Сите зелени површини што се важни за заштита на биолошката разновидност и борбата против топлотните острови и климатската криза мора да се заштитат: Парк-шумата Водно, Парк-шумата Гази Баба, Скопската тврдина Кале, Езерце, Арборетум и Острово, споменикот на природата Кањон Матка. Мора да се води грижа и за заштитеното монументално стебло-платан Скопје.

- На Водно не смее да се одвива автомобилски сообраќај. Поставуваме доволен број на корпи за одлагање отпад и го контролираме нелегалното фрлање отпадоци од несовесни граѓани.
- Сите канали за одведување на поројните води на Водно мора да се исчистат и уредат и да се спречи загадена вода да се слева во градот. Асфалтираното и бетонираното земјиште на Водно мора, секаде каде што е можно, да се претвори во водопрпусна и зазеленета површина. Сите ерозивни зони ги заштитуваме според најсовремени шумарски и хидролошки методи.
- Водно мора да овозможи квалитетен простор на скопјани за планинарење, велосипедизам, параглајдерство, прошетки, џогирање, релаксирање, дружење. Да се одржуваат видовците и редовно да се чистат подрачјата низ кои се движат посетителите.

СО ЈАВЕН ТРАНСПОРТ СЕКАДЕ СТИГАМЕ НАВРЕМЕ

- Неопходно е најпрво да се оптимизираат сите линии на јавен превоз во градот. Приградските линии не смее да се внесуваат во центарот, мора да се интегрираат редовните автобуски линии, постојната железничка инфраструктура, велосипедскиот сообраќај и автомобилскиот сообраќај преку системите Park&Ride.
- Јавниот градски превоз мора да биде со целосно издвоена траса, да има приоритет на сигнализираниите раскрсници и да вклучи возила со високи еколошки стандарди.
- Во идниот развој на транспортниот систем на Скопје, на источниот и западниот влез на Скопје да се планираат транспортни терминали со бесплатен паркинг за автомобили, можност за изнајмување на велосипеди, но и низа комплементарни функции (трговија, забава). Терминалите би обезбедиле алтернатива за големиот број на возачи кои со автомобили доаѓаат во Скопје од внатрешноста на Македонија.

МРЕЖА ОД ВЕЛОСИПЕДСКИ И ПЕШАЧКИ ПАТЕКИ

- Реконструкцијата и изградбата на велосипедските патеки по булеварите мора да продолжи. Во сите општини градиме велосипедски решенија (патеки, ленти или улици). Онаму каде што не е возможно воведување стандардни велосипедски патеки и ленти, овозможуваме велосипедски патеки или ленти преку поинакво сообраќајно решение: на пример преку стеснување на коловозни ленти, преку еднонасочен сообраќај итн. Или, воведуваме велосипедски улици, т.е. улици каде што велосипедите може да се движат на средина на сообраќајната лента и имаат предност пред автомобилите, а го споделуваат истиот простор.
- Воведуваме правило за праведен буџет, имено минимум 15% од буџетот за патна инфраструктура да се користи за пешачки патеки и минимум 15% да се користи за велосипедски патеки, по примерот на Ирска. Бидејќи општинските улици се со помал коловоз и пропорционално поголем дел припаѓа на тротоарите отколку на булеварите, овој процент може и да расте.
- Безбедните велосипедски решенија (патеки, ленти или улици) достапни и на општинските, не само на градските улици, блиску до сечиј дом, ќе создадат доволно густа и поврзана мрежа која е клучниот фактор за граѓаните да го користат велосипедот како превозно средство.
- Поставуваме физичка заштита од паркирање врз јавните пешачки, велосипедски и зелени површини во облик на столпчиња, жардиниери и слично, ангажираме комунални редари и се залагаме да се зголемат ингеренциите на Градот Скопје во поглед на заштита на јавниот простор.
- Велосипедистите, пешаците, луѓето со хендикеп и родителите со детска количка се безбедни и можат да се движат глатко, без пречки.
- Во соработка со општините ги отстрануваме терасите на кафеаните и шанковите што ја нарушуваат урбанистичката концепција на просторот и параметрите за непречено безбедно движење. Гарантираме почитување на правилата за поставување урбана опрема, а секоја урбана опрема (од светилки и контејнери до отворени тераси од угостителските објекти) се поставува во согласност со пешачките движења.
- Градот Скопје работи анализи и план за широкораспространет и автоматизиран систем за изнајмување велосипеди кој ќе биде дел од системот на јавниот превоз.
- Градот Скопје во соработка со општините донесува низа препораки, одлуки и стандарди за задолжително обезбедување паркинзи за велосипеди за сите нови објекти.

БЕЗ ПРЕЧКИ ЗА ЛУЃЕТО СО ХЕНДИКЕП – ПРИСТАПНОСТ ЗА СИТЕ

- Протоколот на сообраќајот се управува на начин што **во јавниот простор ќе обезбеди приоритетно движење на јавниот сообраќај, амбулантните, противпожарните, полициските и комуналните возила. Притоа, највисок приоритет добива движењето на лицата со хендикеп.**
- Го почитуваме начинот на обезбедување непречен пристап, движење (хоризонтално и вертикално), престој и работа на лица со хендикеп до и во градби со јавни и деловни намени, во станбени згради, како и градби со станбено-деловна намена; не смее да има пречки за нивното движење по улиците и тротоарите, како и во јавниот превоз.
- Тротоарите се пристапни за тркалата на лицата со хендикеп, помагалата на повозрасните лица, бебешките колички, велосипедите и тротинетите преку изградба на континуирани тротоари или преку спуштање на рабниците. Тротоарите се проширени секаде каде што се тесни и има можност за проширување. Ги реконструираме и уредуваме и тротоарите, а не само коловозите. Воведуваме пешачки зони, користиме квалитетни материјали кои се удобни за пешачење со линиски тактилни плочки, садиме дрвореди секаде каде што не пречат на пешачкото движење и ја зголемуваме застапеноста на јавни чешми кои не течат неконтролирано, како и места за јавно некомерцијално седење и дружење.

ЕКОТУРИЗАМ И КУЛТУРЕН ТУРИЗАМ

- Градот Скопје мора да ги заштити природните богатства и културно-историските споменици за развој на екотуризмот и културниот туризам.
- Ги интегрираме разновидните урбани зелени простори и паркови, пошумуваните предели на Водно, Гази Баба, Скопска тврдина, Зајчев рид, крајречните заедници на врби, тополи и ели во туристичката понуда.
- Во Градскиот парк, Парк-шумата Водно и на Стајковско Езеро (на кое се забележани 158 различни видови птици) може да се организира набљудување птици (птичарење).
- На Водно и Скопска Црна Гора овозможуваме развој на адреналински и екстреман спортски туризам: планински – екстреман велосипедизам и велотуризам; велосипедски трки во екстреман велосипедизам од меѓународен карактер; екстремно спуштање со велосипед (Downhill). Во туристичката понуда на Парк-шумата Водно ја вклучуваме Црквата Св. Пантелејмон од 12 век, Милениумскиот крст изграден на врвот на планината, жичницата која овозможува пристап на самиот врв и традиционалната ликовна колонија „Свети Пантелејмон“.

- Воспоставуваме вардарска велосипедска магистрала исток-запад, од Сарај до Јурумлери, со можност за продолжување на југ по Еуро Вело рута 11.
- Културниот туризам го засноваме на обновување на историската оска на развој на Скопје север-југ, почнувајќи на север од Саат кулата, преку Старата чаршија, па сè до старата железничка станица, односно Музејот на Град Скопје и Марковите кули на Водно (во близина на Марково Крувче), како најјужна точка. Со заштитата на Скупи, Аквадуктот, неолитското село Тумба Маџари, Пеленица и Таор, се воспоставува оската на објекти од културното наследство во правец исток-запад, по која Скопје се развива во повеќе историски периоди, од неолитот, преку антиката, средниот век, до најновата историја.
- Традиционалната храна и занаети имаат исклучителна важност за туристите да го доживеат Скопје со сите сетила.
- Се посветуваме на ефективно користење на достапните фондови од меѓународни извори за заштита и промоција на недвижното и нематеријалното културно наследство.
- Градот Скопје во соработка со општините ќе прогласи Ден без автомобили, со кој дел од улиците на месечно ниво ќе се затвораат за автомобилски сообраќај, а ќе се отворат за пешачење, возење велосипед, рекреација, социјализација, детска игра, маалски живот, спорт и култура. Овие денови значајно ќе ги зголемат можностите за рекреација на жителите, но и атрактивноста на градот за посетители.

ПОВЕЌЕ СПОРТСКИ ТЕРЕНИ

- Во Скопје мора да се зголеми бројот на спортски терени и, воопшто, спортско-рекреативни зони на јавните простори. Секое средно училиште мора да овозможи спортување. Најмногу недостигаат спортски терени во општините Бутел, Чаир, Гази Баба, Ѓорче Петров и Кисела Вода и со новиот ГУП ги предвидуваме на соодветни локации и во доволен број. Во состав на спортските терени садиме дрвја и овошки. Младата популација мора да стекне навика повеќе да спортува.
- Градот мора да ги промовира постојните терени Албион во Бутел, центарот Борис Трајковски, градската плажа Парк, игралиштето за одбојка на песок, спортско-качувачкиот стадион, спортскиот центар во состав на гимназијата Никола Карев, тениската академија во состав на гимназијата Ѓорѓи Димитров и Форца, тениските клубови АБЦ и Југ (Општина Карпош), Олимпискиот базен, Бекјард (Гимназија Јосип Броз Тито), лизгалиштето Кале (Општина Центар), како и Јане Сандански, спортскиот центар во Ново Лисиче (Општина Аеродром), Спортскиот центар Сарај, Матка и Треска.

2. ОТПАДОТ СЕ СЕЛЕКТИРА, РЕЦИКЛИРА И КОМПОСТИРА

- **Градот мора да создаде ефикасен систем за селектирање, собирање и рециклирање на сите видови отпад.** Тоа значи определување на точни локации и време за собирање на разни видови отпад, редовно и/или периодично.
- Скопјани мора да имаат пристап до места на кои ќе го одложат отпадот што го селектираат: контејнери што се со доволен број, поставени во близина на корисниците и да не пречат на пешаци, велосипедисти и возила. Секој дуќан, ресторан или друг создавач на отпад што може да селектира, а што не е домаќинство, мора да има свој контејнер или корпа за селектирање на отпадот.
- Најдобро решение за биоотпадот е компостирањето. Биоотпадот од зелените пазари и јавните површини мора да се селектира во кругот на ЈП Паркови и зеленило или на друга погодна локација.
- Инвестираме во градски компостари, најмалку по една во секоја општина. Со компостирањето што е затворен и целосно автоматизиран процес од биоотпад се добива органско ѓубриво.

ОД ОТПАДОТ СОЗДАВАМЕ ВРЕДНОСТ

Според конзервативни статистики отприлика 60% од вкупниот комунален отпад е биоотпад. Компостирањето е:

- 60% помалку отпад во нашите контејнери
- 60% намален трошок за транспорт и депонирање на отпадот
- Намалување на загадувањето на сите медиуми на животната средина
- Ресурс за облагородување на почвата
- Комуналното претпријатие не смее да го меша селектираниот отпад туку мора да го подига посебно. Сè што ќе преостане од примарната селекција во самите контејнери, треба уште еднаш да се селектира на централна локација за да остане само мала количина за депонирање.
- Дивите депонии мора да се исчистат или затворат по пропис. За да не настануваат нови, површините ќе се зазеленат и ќе се контролираат, а ќе се постават нови контејнери и корпи за оние што не добивале квалитетна услуга за собирање на отпадот.

- Поранешната депонија за Скопје Вардариште мора да се санира: најпрво да се изработи техничка документација, да се направи финансиска конструкција и да се рекултивира со средства од Градот и евентуално од донатори. Во меѓувреме, додека да се обезбедат финансиските средства, просторот да се огради и да се постави видеонадзор на пристапните места, за да се спречи палење кабли, гуми и мебел што содржи метални делови и неовластено депонирање на шут и други видови отпад.
- Во соработка со надлежното Министерство огромната депонија на опасниот линдан по повеќедецениско одложување на решавањето на оваа жешка еколошка точка, мора конечно да се исчисти од кругот на некогашниот ОХИС.
- Граѓаните мора да имаат пристап до „жешка линија“ (телефон, интернет алатка и слично) на која ќе пријавуваат преполнети контејнери, нелегално депонирање и палење отпад, или ќе добиваат информации за распоредот на подигање на рециклирани материјали, кабаст отпад, електронски отпад, биоотпад од стрништа и слично.

3. СКОПЈЕ СО ЧИСТ ВОЗДУХ

- Ја зајакнуваме контролата на загадувачите во соработка со сите надлежни инспекторати и МВР. Инспекциските служби ги зајакнуваме кадровски и со современа функционална опрема.
- За да се контролираат емисиите од печките на домаќинствата, мора редовно да се чистат оџаците. Оџаçarите мора да бидат обучени да ги мерат емисиите пред и по чистењето на оџакот. Податоците од мерењата ги зачувуваме во база на податоци за начинот на греење и емисиите од домаќинствата.
- Горењето на нафтата и екстра лесното гориво во објектите во сопственост на градот мора да станат минато. Затоплувањето мора да се решава еколошки – фотоволтаични системи, топлински пумпи и други соодветни технологии, или со приклучување на топлификациската мрежа.
- За граѓаните што немаат можности да се загреваат еколошки, неопходни се соодветна поддршка и стратешки субвенции.
- Инспекциите редовно ги контролираат емисиите на прашина од градилиштата.
- Улиците редовно се мијат.
- Сообраќајот во градот се регулира на ефикасен начин и се темели исклучиво врз најсовремени научни податоци и факти од терен.
- Движењето во Скопје го решаваме по усвојувањето на Планот за одржлива урбана мобилност и по изработката на најнова Сообраќајна студија во отворена дебата со експертската јавност и граѓаните.

- Се стимулира користењето на јавниот и алтернативните начини на превоз, со цел намалување на користењето на автомобилите.
- Да се прекине со изградба на високотниции кои го блокираат природното струење на воздухот паралелно со Вардар.
- Во соработка со надлежното Министерство огромната депонија на опасниот линдан по повеќедецениско одложување на решавањето на оваа жешка еколошка точка, мора конечно да се исчисти од кругот на некогашниот ОХИС.
- Граѓаните мора да имаат пристап до „жешка линија“ (телефон, интернет алатка и слично) на која ќе пријавуваат преполнети контејнери, нелегално депонирање и палење отпад, или ќе добиваат информации за распоредот на подигање на рециклирани материјали, кабаст отпад, електронски отпад, биоотпад од стрништа и слично.

4. ЕНЕРГЕТСКА НЕЗАВИСНОСТ И БОРБА ПРОТИВ ЕНЕРГЕТСКА СИРОМАШТИЈА

- Бесплатната сончева енергија мора да се користи за производство на електрична енергија или топла вода во сите 42 јавни објекти под надлежност на Град Скопје: 21 средно училиште, 1 административно општинска зграда, 7 културни институции, 5 објекти на противпожарната бригада и 8 јавни претпријатија. Во нив треба да се идентификуваат и спроведат мерки за заштеда со цел оптимизирано осветлување, затоплување, проветрување и климатизација, како и термоизолација на сидовите и покривите.
- Скопје може да биде електроенергетски независен град, преку промовирање и поддршка на енергетски или станбени заедници. Со меѓусебно здружување на правни и физички лица и заедничко финансирање на фотоволтаични центри, можно е да се произведе електрична енергија која е доволна да покрие огромен дел од вкупната потрошувачка на електрична енергија на градот. Со заедниците да донесеме придобивки за целата заедница и за секое домаќинство со снабдување со незагадувачка енергија и со намалување на сметките за струја.
- На домаќинствата ќе им се овозможат олеснувања или стимулативни мерки за инсталирање фотоволтаици или сончеви колектори.
- Да се стимулираат граѓаните кои што живеат во куќи, да станат производители-потрошувачи. За ова е потребно да се направат законски измени на правилникот за инвестирање во обновливи извори на енергија, односно да нема ограничување домаќинствата да преминат на слободен пазар. Со субвенција по домаќинство во износ од 1.000 евра за инсталирање фотоволтаична централа од 4 kW на покривот, инвестицијата се враќа за 7 години.

- Проблемот на енергетска сиромаштија може и мора да се решава со субвенции за изградба на мали фотоволтаични системи за сите граѓани корисници на социјална помош. Целта не е да се ублажи, туку да се елиминира енергетската сиромаштија.
- Градот мора да го проширува јавниот домен во делувањето, односно јавните функции да се обезбедат преку професионално организирани јавни претпријатија кои ќе се грижат за јавниот интерес и социјалната праведност

5. БРЗА, ЕФИКАСНА И ДИГИТАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЈА

Во Статутот на Град Скопје ги внесуваме алатката МојГрад и граѓанските буџетски форуми како обврзни механизми за делотворно вклучување на скопјани во носењето клучни одлуки за Скопје.

Седниците на Советот мора да се јавни и да се пренесуваат во живо. Скопјани мора да бидат објективно информирани и да имаат континуиран увид во работата на советниците.

- Градот во служба на граѓаните. Тие мора на едно место да ги добијат информациите за сите услуги кои ги нудат службите на Градот, сите потребни документи за остварување на своите права, како и роковите за добивање на услугите.
- Градот мора да работи на зголемување на јавната свест за потребата од користење дигитални услуги на јавната администрација. Со дигитализацијата, Градот мора да се вмрежува со други институции, како на пример со Агенцијата за катастар и Министерството за внатрешни работи. На тој начин се создаваат услови за воспоставување регистри на недвижности и други бази на податоци што се неопходни за поефикасни услуги на граѓаните.
- Администрацијата мора да биде обучена за комуникација и пружање услуги на лица со различен вид хендикеп.
- Корупцијата ја спречуваме преку департизацијата на администрацијата и професионализацијата на високите раководни места и службите. Транспарентно објавуваме јавни конкурси на кои секој компетентен сограѓанин има еднаква шанса за вработување. Стоп за партиски (пре)вработувања на неквалификувани кадри.
- Ги зголемуваме одговорноста и отчетноста на администрацијата, како и ефикасноста за поддршка на бизнис-заедницата и услугите кон граѓаните.
- Отворена е телефонска и онлајн комуникација со граѓаните за пријавување различни комунални или инфраструктурни проблеми.
- Градската администрација работи на создавање на сопствени стандарди, градски процедури, прирачници и детали на изведба за сите работи кои го засегаат градот и за кои е надлежен, по примерот на европските градови.

- Транспарентноста и партиципативноста на граѓаните е на високо ниво, обезбедена преку јавни презентации, дискусии, форуми, учество во координативни тела, како и интернет алатки.
- Сите донесени одлуки, планови, проекти на градот и друга документација од јавен интерес се целосно јавно достапни преку веб-сервисот. Граѓаните, стручната јавност и сите институции се квалитетно информирани преку соодветна документација, а не само соопштенија и прес-конференции.

6. ЦЕЛОСНО ВОДОСНАБДУВАЊЕ, ОДВЕДУВАЊЕ И ПРЕЧИСТУВАЊЕ НА ОТПАДНИ ВОДИ

Водоснабдителниот систем на Градот Скопје мора да се подобрува, чиста вода мора да има во секој дом: неопходна е заштита на изворот Рашче, реконструкција на водоводната мрежа и заштита на алтернативниот извор за водоснабдување на Скопје – бунарите Нерези-Лепенец.

- Загадувањето од депонијата на Југохром е историски проблем што конечно мора да се решава за да бидеме сигурни дека ќе пиеме здрава и чиста вода.
- Индустриските капацитети не смее отпадните води да ги испуштаат директно во реките: во Вардар од источната и западната индустриска зона; во Лепенец од западната индустриска зона; во Усјанскиот канал од јужната индустриска зона; во канал Серава од индустриските објекти во северниот реон. Во оваа насока ги зајакнуваме инспекциските контроли.
- Мора да се покрие уште 70% од градот со атмосферската канализација за да се спречи преполнување и прелевање на шахтите и загадување на Вардар и Лепенец поради директно испуштање на дождовните води во отворените канали Тафталиџе, Усјански канал, Серава, Синѓелиќ-Таор.
- Ги одржуваме каналите за одведување на атмосферските води од падините на Водно и Скопска Црна Гора кои гравитираат кон градот и ги пошумуваме голините за заштита од ерозија.
- Пречистителната станица за Градот Скопје е проект што мора да се реализира паралелно со изградбата на колекторите за зафаќање на отпадните води од двете страни на реката Вардар.
- Приоритет ни е довршувањето и реконструирањето на канализациската мрежа – да се санираат подрачјата како центарот на градот, улица Рузвелтова и други, каде што мрежата е дотраена и не е соодветно одржувана, бидејќи од оштетените цевки фекални отпадни води се впиваат во почвата и ги загадуваат подземните води.

Работиме да не се користи питка вода како техничка вода (за потребите на индустријата, за полевање јавни зелени површини и за миење на улици).

Индустријата во кругот на Железара (РЖ услуги) повеќе **не смее** да плаќа пониска цена за вода од домаќинствата.

7. СКОПЈЕ БЕЗ БЕЗДОМНИ ЖИВОТНИ

„Декларацијата за свесност“ потпишана во 2012 во Кембриџ е основа за унапредување на легислативата со која се гарантира хуман третман на животните ширум светот. Македонија не смее да заостанува ниту во правната рамка, ниту во практичните решенија кои го опфаќаат третманот на животните. Затоа на институционално ниво мора да се вложат напори за нивен хуман и етички третман, што секако опфаќа превенција и ригорозно казнување на секакви облици на нивно измачување и убиство.

Здруженијата за заштита на животните кои се дел од ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД нудат ефективни решенија за трајно и хумано контролирање на бројот на бездомните животни кои се темелат на најдобри практики од земји во светот кои успешно се справиле со проблемот. Со тие решенија не само што би се гарантирала благосостојбата на животните, туку и би се заштитиле граѓаните:

- Градскиот стационар е менаџиран од активисти.
- Со методот „залови-стерилизирај-вакцинирај-врати“ да се опфати најмалку 75% од репродуктивно способните единки на дадена територија во период од 6 месеци, со што репродуктивната стапка се доведува до нула. Ова ќе опфати и пребројување на популацијата на бездомни животни.
- Субвенции за масовна стерилизација/кастрација на вдомен миленик, но и на бездомни животни за кои се грижат активистите.
- Кампањи: за масовна стерилизација/кастрација на милениците, за нивно ненапуштање, како и за вдомување, наместо купување животни.
- Да се постават хранилки и поилки за бездомните животни низ градот.
- За граѓаните кои чуваат миленици да се зголеми бројот на паркови за миленици и да се обезбеди простор наменет за гробишта за миленици.
- Ажурноста на Агенцијата за храна и ветеринарство во однос на ригорозна контрола на одгледувачниците е клучна во спречувањето на расцветаната сива економија и превенцијата на напуштањето миленици.

СТОП ЗА ЗАТВОРИ ЗА ЖИВОТНИ

Ја трансформираме скопската Зоолошка градина во центар за рехабилитација и конзервација на диви автохтони видови. Објавуваме мораториум на носење нови животни и постепено обезбедуваме простор и едуцираме кадар за работа со дива автохтона фауна.

ГРАД ЗА СИТЕ

ГРАД ШТО СЕ ГРИЖИ ЗА РАНЛИВИТЕ ГРУПИ ГРАЃАНИ

- Градот Скопје мора да им ја обезбеди соодветната заштита на лицата што се соочуваат со ризици по здравјето (болест, повреда и хендикеп), старост и стареење, еднородителските семејства, невработените, сиромашните и другите граѓани што се социјално исклучени.
- Обезбедуваме парична помош, различни субвенции, социјални услуги (згрижување, поддршка, нега, патронажни служби) и друг вид на помош за превенција – советување и слично, вклучително и сервиси за поддршка и превенција на родово засновано насилство коишто мора да бидат децентрализирани согласно со Законот за социјална заштита.
- Мора да се отвори народна кујна во секое соседство.
- За социјалните услуги да се стимулира социјално претприемништво преку ресурсен центар за социјално претприемништво.

ГРИЖА ЗА МЛАДИТЕ

- На младите им требаат услови за учење: во средните училишта мора да се одржуваат хигиената, опремата за практична настава и опремата за спортските сали.
- Училиштата мора да бидат енергетски ефикасни и да се замени екстра лесното гориво со еколошки извор на енергија за да се обезбеди здрава животна средина на учениците и околното население.
- Ниту едно здраво дрво нема да смее да се исече за внесување комерцијални содржини.
- Во средните училишта отвораме урбани градини и мали компостари, а поставуваме и контејнери за селектирање на отпадот.
- Градот, во соработка со општините и Министерството за образование и наука, мора да обезбеди доволен простор за учење во библиотеките за сите млади што немаат соодветни услови во домовите.
- Напуштените индустриски објекти или стоваришта, кои сега се издаваат за различни дејности, културни домови, месни заедници и сл. мора да се отворат за работен и креативен ангажман на младите.
- Скопје мора да работи на поддршка на организации што даваат услуги за неформално образование што понатаму младите може да ги искористат во процесот на барање работа или во стекнување нови вештини што не ги стекнале при формалното образование.
- Да финансира или кофинансира учество на младите на интернационални саеми и конференции, брендирање и промоција на иновации, инвестирање во нови технологии и слично.
- Ги промовираме занаетите како атрактивна можност за професионален ангажман на младите.

- Градот е должен да обезбеди помош на младите за подобро да ги искористат достапните активни мерки за вработување и самовработување што ги спроведува Агенцијата за вработување.
- Го поттикнуваме младинското учество во волонтерски и активистички акции. Градот мора да спроведува програми за вклучување на млади волонтери во општествено полезни активности и да соработува со граѓанскиот сектор за поттикнување на активизмот кај младите.

ГРИЖА ЗА СТАРИ ЛИЦА

- Градот Скопје мора да обезбеди соодветна нега за старите лица, во соработка со граѓански здруженија.
- Мора континуирано да се подига свеста на населението за правата и потребната грижа и помош на старите лица.
- Неопходно е ангажирање на старите лица преку едукативни и креативни работилници, како и културно-забавен живот.
- За заштита на здравјето, мора да се организираат бесплатни прегледи при посети на стари лица во нивните домови, пензионерските домови и слично.
- Да продолжат да функционираат дневните центри за стари лица и центрите за давање помош во домашни услови.
- Јавниот простор мора да е максимално безбеден и удобен за нивно движење, дружење, рекреација и активна старост.

ЗА СКОПЈЕ СО БОГАТ И РАЗНОВИДЕН КУЛТУРЕН ЖИВОТ

Скопје мора да ја зајакне институционалната и финансиската поддршка на културните установи, а нивните програми мора да се производ на самите културни работници.

- Да поддржи културни манифестации што ќе ја поттикнат креативноста на уметниците и публиката.
- Да продолжи промовирањето на креативни индустрии.
- Неопходно е вложување во организирање и промоција на културни настани во рамките на јавните установи и независната културна сцена. Мора да се поттикнува натамошно развивање на јавно-граѓанско партнерство за поддршка на културното творештво.
- Регионалното вмрежување со организации со слично делување е императив.

Неопходна е ревитализацијата на напуштени простори и објекти и нивна пренамена за користење на младите и на културните работници. Веќе постојат иницијативи за ревитализација и пренамена на комплексот Купрум во населба Хром и поранешното стовариште на војската „Славија“ во Кисела Вода во студентски град и културни центри. Притоа ќе се заштити архитектонскиот израз на објектите од почетокот на 20 век. Со ревитализацијата на кружната шалтерска сала на Пошта (објект запуштен по опожарувањето), исто така, може да се создадат нови простори за делување на млади претприемачи, занаетчии, креативци и уметници, а во административните простории да се организира Музеј на архитектурата на Град Скопје, во кој ќе бидат презентирани сите важни градителски периоди во историјатот на градот.

Скопје има уникатна планерска и архитектонска историја која заслужува да биде презентирана и да создава знаење и вредности. Градот Скопје заслужува архитектура и дизајн на јавен простор со високи вредности и поради тоа ќе ја негуваме институцијата урбанистички и архитектонски конкурс.

Скопје мора да биде град во кој дишеме чист воздух; град со повеќе зеленило, а помалку бетон и ѓубре; град во кој од отпадот создаваме вредност; град кој максимално ја користи сончевата енергија; град со проодни тротоари и природна сенка; град без пречки за луѓето со хендикеп; град во кој заеднички ги носиме урбанистичките планови и градскиот буџет; град на граѓани заштитени од урбанистичката мафија; град со чист Вардар; град во кој никој не е гладен; град во кој информирањето е транспарентно, знаењето е споделувано и солидарноста е правило.

Скопје мора да биде многу повеќе од тоа што е денес!
Скопје мора да биде **ЗЕЛЕН ХУМАН ГРАД!**